

Stowarzyszenie na rzecz Praworządności w Szkołach

„Stowarzyszenie Umarłych Statutów”

kontakt@umarlestatuty.pl

KRS: 0000830651

Gródek, 21 stycznia 2021 roku

Znak sprawy: KR.01.01-XII/2020

Minister Edukacji i Nauki

ul. Wspólna 1/3

00-529 Warszawa

za pośrednictwem:

Małopolskiego Kuratora Oświaty

ul. Szlak 73

31-153 Kraków

ODWOŁANIE OD DECYZJI

Działając w imieniu Stowarzyszenia na rzecz Praworządności w Szkołach „Stowarzyszenie Umarłych Statutów” (dalej: „Stowarzyszenie”), niniejszym, na podstawie art. 127 k.p.a., wnoszę

odwołanie od decyzji Małopolskiego Kuratora Oświaty z dnia 7 stycznia 2021 roku (znak: NP.552.212.2020.AM), wydanej wskutek złożonego przez Stowarzyszenie wniosku o wszczęcie z urzędu kontroli legalności Statutu Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego im. Świętej Rodziny z Nazaretu w Krakowie (pismo z dnia 8 grudnia 2020 roku, znak: KR.01.01-XII/2020).

Składając niniejsze odwołanie wnoszę o:

- 1) uchylenie decyzji organu I instancji,
- 2) orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uchylenie § 10a, § 70 pkt 2, § 70 pkt 1, 2, 4, 7, 8, § 70b ust. 3 i 4 Statutu.

UZASADNIENIE

1. Uwagi wstępne

Stowarzyszenie pismem z dnia 8 grudnia 2020 roku skierowało do Małopolskiego Kuratora Oświaty (dalej jako: „Organ”) wniosek w trybie art. 31 k.p.a. (wniosek organizacji społecznej o wszczęcie postępowania).

Wobec powyższego Stowarzyszenie uznaje otrzymane w dniu 7 stycznia 2021 roku pismo Małopolskiego Kuratora Oświaty (znak: NP.552.212.2020.AM) za decyzję administracyjną o wszczęciu postępowania i o dopuszczeniu Stowarzyszenia do udziału w postępowaniu.

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

Przemawia za tym fakt, że otrzymane pismo spełnia wymogi określone w art. 107 § 1 k.p.a., a powołanie błędnej podstawy prawnej oraz wskazanie błędnego pouczenia należy potraktować jako omyłkę organu, bowiem nie sposób uznać, by organ mógł wniosek skierowany na podstawie art. 31 k.p.a. rozpatrzyć w trybie art. 244 § 2 k.p.a.

Ponadto pismo zawiera określone rozstrzygnięcie. Organ wszczął postępowanie z art. 114 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 910, 1378, z 2021 r. poz. 4) w zakresie odnoszącym się do § 70 pkt 5 i 6 Statutu oraz nie wszczął takiego postępowania w zakresie odnoszącym się do § 10a, § 70 pkt 2, § 70 pkt 1, 2, 4, 7, 8, § 70b ust. 3 i 4 Statutu.

Nadto Stowarzyszenie nie otrzymało żadnego innego pisma dotyczącego wniosku z dnia 8 grudnia 2020 roku, a mając na uwadze, że Organ jest obowiązany do rozpatrzenia wniosku skierowanego w trybie art. 31 k.p.a. i wydania decyzji administracyjnej w tym zakresie, tym bardziej pismo Organu z 7 stycznia 2021 r. należy uznać za decyzję administracyjną.

Konstatując, Stowarzyszenie stwierdza, że pismo Organu z 7 stycznia 2021 r. materialnie jest decyzją administracyjną i uznaje je za taką, mimo oczywistych braków formalnych.

2. Legitymacja Stowarzyszenie do złożenia wniosku

Celem Stowarzyszenia jest m.in. prowadzenie działań w zakresie działalności na rzecz praw ucznia, zwłaszcza upowszechniania wiedzy o prawach ucznia i sposobach ich ochrony oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa. Stowarzyszenie realizuje swoje cele m.in. poprzez podejmowanie interwencji w przypadku naruszeń praw ucznia bądź właściwych przepisów regulujących pracę szkół oraz informowanie właściwych organów oraz opinii publicznej o przypadkach naruszeń praw ucznia w szkołach bądź nieprzestrzegania przepisów regulujących pracę szkół.

Wniosek dotyczył wszczęcie postępowania w zakresie przeprowadzenie z urzędu kontroli legalności postanowień Statutu Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego im. Świętej Rodziny z Nazaretu w Krakowie (dalej: „Statut”).

Za wszczęciem postępowania przemawiał interes społeczny, mianowicie ochrona interesu zbiorowego, jakim jest bez wątpienia przestrzeganie prawa, a wszczęcie postępowania, którego celem jest zbadanie, czy postanowienia Statutu nie naruszają określonych norm, miało związek z celami statutowymi Stowarzyszenia.

Uzasadnione zatem było wszczęcie z urzędu kontroli legalności postanowień Statutu – mając na względzie charakter tych naruszeń.

3. Zakres odwołania

Stowarzyszenie nie zgadza się z decyzją Organu w zakresie niepodjęcia działań nadzorczych w związku z brzmieniem **§ 10a, § 70 pkt 2, § 70 pkt 1, 2, 4, 7, 8, § 70b ust. 3 i 4** Statutu (punkty 2-5 uzasadnienia decyzji).

4. Uzasadnienie odwołania

4.1. Obowiązki publicznej szkoły katolickiej

Organ w przedmiotowej decyzji wskazał, że nie podejmie działań nadzorczych w zakresie wskazanym w punkcie 3 niniejszego odwołania, stwierdzając, że przedmiotowe postanowienia Statutu nie naruszają przywołanych przez Stowarzyszenie przepisów prawa.

Organ oparł swoją argumentację na twierdzeniu, że „[publiczne – przyp.] szkoły katolickie funkcjonują w szczególnym reżimie prawnym, odmiennym od innych szkół (...)”, co wynika z Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską z dnia 28 lipca 1993 r. (Dz.U. z 1998 r. Nr 51, poz. 318), zwanego dalej Konkordatem.

Stowarzyszenie podtrzymuje w całości swoje twierdzenia co do niezgodności z prawem § 10a, § 70 pkt 2, § 70 pkt 1, 2, 4, 7, 8, § 70b ust. 3 i 4 Statutu, zawarte we wniosku z dnia 8 grudnia 2020 roku. W niniejszym uzasadnieniu Stowarzyszenie przedstawia rozszerzoną argumentację wcześniej przedstawionych twierdzeń, odnosząc się przy tym do argumentacji Organu.

Konkordat jest ratyfikowaną umową międzynarodową, a zgoda na jego ratyfikację została wyrażona w ustawie, zatem zgodnie z art. 91 ust. 2 Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.), dalej jako Konstytucja RP, Konkordat ma pierwszeństwo przed ustawami, jeżeli ustaw tych nie będzie dało się pogodzić z Konkordatem. Wynika z tego obowiązek stosowania przepisów Konkordatu w sytuacji, jeśli normy Konkordatu mogłyby pozostawać – nawet w hipotetycznej – kolizji z normami ustawowymi i nie dałoby się znaleźć takiej wykładni norm ustawowych, która pozostawałaby w zgodzie z przepisami Konkordatu.

Organ stwierdził, że z art. 14 ust. 1 i 2 Konkordatu wynika, że: „szkoły katolickie działają zarówno na podstawie prawa powszechnie obowiązującego, jak i w zgodzie z prawem kanonicznym”. I o ile to twierdzenie jest słuszne, to całkowicie nietrafna jest interpretacja Organu dotycząca tego, jakie obszary działalności szkół katolickich podlegają regulacjom prawa powszechnie obowiązującego, a jakie prawa kanonicznego.

Trzeba wskazać, że art. 14 ust. 1 Konkordatu wskazuje, że Kościół Katolicki ma prawo zakładać i prowadzić szkoły zgodnie z przepisami prawa kanonicznego i na zasadach określonych przed odpowiednie ustawy. Konkordat nie wyłącza zatem stosowania do szkół katolickich przepisów prawa powszechnie obowiązującego, a *explicite* wskazuje, że szkoły katolickie podlegają rygorom i normom prawa powszechnie obowiązującego.

Natomiast art. 14 ust. 2 *in fine* Konkordatu stanowi, że o publicznym charakterze szkół katolickich decyduje prawo polskie. Oznacza to, że Konkordat przyznaje prawo regulowania charakteru szkół prawu polskiemu, a z tego wynika, że należy bezwzględnie w tym zakresie stosować przepisy prawa powszechnie obowiązującego.

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

Ponadto art. 14 ust. 3 Konkordatu stanowi, że nauczyciele i uczniowie szkół katolickich, które są szkołami publicznymi, mają prawa i obowiązki takie same, jak nauczyciele i uczniowie w szkołach publicznych. Tym samym Konkordat gwarantuje stosowanie w publicznych szkołach katolickich przepisów prawa powszechnie obowiązującego w zakresie odnoszącym się do praw i obowiązków uczniów i nauczycieli, tym samym usuwając mogące się nasunąć wątpliwości co do stosowania przepisów ustaw w tym zakresie w publicznych szkołach katolickich, a mogących się pojawić w związku z art. 91 ust. 2 Konstytucji RP.

Z powyższego wynika zatem, że Kościół Katolicki ma prawo zakładać szkoły, jednak jest w tym zakresie związany również przepisami ustaw.

Przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910 i 1378 oraz z 2021 r. poz. 4), dalej jako ustawa Prawo oświatowe, statuuje dwa odmienne reżimy prawne, w których mogą funkcjonować szkoły: reżim szkół publicznych albo reżim szkół niepublicznych (art. 8 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe). Nie jest prawu polskiemu znany odrębny reżim dla publicznych szkół katolickich (czy ogólnie wyznaniowych), zatem nie ma możliwości, by szkoły katolickie funkcjonowały w innym reżimie, aniżeli dwa powyższe przewidziane przez ustawodawcę (co zostało też wyrażone w art. 14 ust. 1 *in fine* Konkordatu).

Zatem jeśli Kościół Katolicki decyduje się skorzystać ze swojego uprawnienia przyznanego na mocy art. 14 Konkordatu, musi zdecydować się na funkcjonowanie szkoły w jednym z dwóch powyższych reżimów. Prowadzenie szkoły niepublicznej daje Kościołowi Katolickiemu większy zakres swobody co do wyznaczania celów i zadań szkoły, natomiast dobrowolne założenie przez Kościół Katolicki szkoły publicznej jest również dobrowolnym zrzeczeniem się pewnych uprawnień co do kształtowania w pełni autonomicznego charakteru szkoły w zamian za możliwość funkcjonowania szkoły jako szkoły publicznej i finansowania jej z budżetu państwa.

Jeśli Kościół Katolicki zdecyduje się na założenie szkoły publicznej, to do takiej szkoły zastosowanie będą mieć wszystkie te przepisy, które regulują zarządzanie szkołami publicznymi (wynikające z ustaw i rozporządzeń), w szczególności zaś te wszystkie przepisy prawa powszechnie obowiązującego, które gwarantują uczniom i nauczycielom prawa i wolności.

Taka interpretacja wynika wprost z Konkordatu. Nie można zatem – przy określaniu konsekwencji płynących z założenia przez Kościół Katolicki szkoły publicznej – powoływać się na pierwszeństwo norm Konkordatu, które miałyby wyprzedzać normy prawa powszechnie obowiązującego, bowiem nie zachodzi między tymi normami kolizja.

Nie jest zatem trafne twierdzenie Organu, że publiczna szkoła katolicka może uznać religię za przedmiot obowiązkowy, bowiem we wszystkich szkołach publicznych przedmiot ten jest nieobowiązkowy, co wynika z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2019 r. poz. 1481, 1818, 2197) oraz z § 1 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

(Dz.U. 2020 poz. 983). Jednocześnie trzeba zgodzić się z twierdzeniem Organu, że: „posiadanie przez Katolickie Liceum Ogólnokształcące im. Świętej Rodziny z Nazaretu w Krakowie statusu szkoły publicznej nie pozbawia go możliwości działania jako szkoły o charakterze katolickim”, jednakże w żadnym zakresie katolicki charakter szkoły publicznej nie jest przesłanką do niestosowania norm prawa powszechnie obowiązującego i nie uprawnia do wprowadzania obowiązkowych zajęć religii.

Tylko częściowo zasadne jest twierdzenie Organu, że „kościelna osoba prawna prowadząca szkołę katolicką nadając jej statut ma prawo określić w nim, w jaki sposób będzie dbać o zachowanie jej religijnego (wyznaniowego) charakteru”. Jak już wyżej wskazano, szkoły publiczne działają we właściwym dla siebie reżimie, który nie daje podmiotom prowadzącym takie szkoły identycznej swobody w ustalaniu charakteru, misji i wizji szkoły, jak podmiotom prowadzącym szkoły niepubliczne.

W szczególności – co zresztą wynika bezpośrednio z Konkordatu – uczniom i nauczycielom publicznych szkół katolickich przysługują te same prawa, jakie przysługują uczniom i nauczycielom w szkołach publicznych.

Trzeba wskazać, że podmiotem zobowiązanym do nienaruszania konstytucyjnych wolności i zobowiązanym do poszanowania konstytucyjnych praw są władze publiczne sensu *largo* i w tak rozumianym pojęciu władz publicznych będą się mieścić szkoły publiczne.

Szkoła publiczna musi zatem respektować prawo do poszanowania życia prywatnego i do decydowania o swoim życiu osobistym, wolność sumienia i wyznania, wolność wyrażania poglądów, wolność zrzeszania się (art. 47, 53, 54, 58 Konstytucji RP). Nie uchyla tego obowiązku fakt, że dana szkoła publiczna jest prowadzona przez Kościół Katolicki i ma charakter katolicki. Jak już bowiem wykazano, Kościół Katolicki zakładając szkołę publiczną musi brać pod uwagę, że wiąże się z tym nie tylko uprawnienia i korzyści (bezpłatna nauka dla uczniów finansowana z budżetu państwa), ale też obowiązki (co *expressis verbis* wyrażono w Konkordacie).

Pozbawione podstaw prawnych są zatem twierdzenia Organu, jakoby publiczna szkoła katolicka mogła „w sposób szerszy niż inna szkoła publiczna określić wzorzec zachowania oraz pożądaną postawę ucznia”. Co więcej, taka interpretacja zasad organizowania nauki w publicznych szkołach katolickich jest wyraźnie sprzeczna z Konkordatem, na który to Organ się powołuje.

Absurdalne jest twierdzenie Organu, że: „Jeżeli uczeń nie akceptuje katolickiego charakteru szkoły, do której uczęszcza oraz wymagań związanych z uczęszczaniem do niej, to w każdym czasie może zrealizować swoje prawo do nauki rezygnując z bycia uczniem szkoły katolickiej i wybierając kontynuację nauki w innej, niekatolickiej, publicznej szkole” bowiem obowiązek przestrzegania przez szkoły publiczne (w tym te katolickie) powszechnie obowiązującego prawa nie może być uzależniony od tego, czy uczniowie danej szkoły akceptują lub nie naruszanie przez szkołę prawa.

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

Wobec powyższego Stowarzyszenie podtrzymuje, że publiczna szkoła katolicka nie może zabraniać uczniom głoszenia poglądów sprzecznych z nauką Kościoła Katolickiego, nakazywać postępowania zgodnego z wartościami chrześcijańskimi głoszonymi przez Kościół Katolicki, zakazywać przynależności do organizacji, których idee są sprzeczne z zasadami międzyludzkimi i wartościami chrześcijańskimi czy ściśle regulować ich zachowania poza szkołą w czasie wolnym.

4.2. Regulowanie stroju i wyglądu

Mając na względzie konstytucyjne wolności, w tym prawo do decydowania o swoim życiu osobistym, Stowarzyszenie wskazuje, że o ile art. 99 pkt 3 ustawy Prawo oświatowe daje szkole możliwość ustalenia zasad ubierania się uczniów na terenie szkoły, to nie daje kompetencji do dowolnego kształtowania tych zasad. Zasady te muszą bowiem być tak ukształtowane, by nie naruszały konstytucyjnych praw i wolności.

Stowarzyszenie wskazuje też, że brak jest ustawowej podstawy do wprowadzenia w statucie szkoły obowiązków ucznia w zakresie przestrzegania zasad wyglądu w szkole, w szczególności nie jest taką podstawą art. 99 ustawy Prawo oświatowe.

Regulacje dotyczące wyglądu uczniów ograniczają ich wolności, co zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP może mieć miejsce tylko w drodze ustawy i zachowaniem zasad przydatności, konieczności i proporcjonalności sensu *stricto*. Ograniczenie wolności musi być precyzyjnie wskazane w ustawie, stąd też nie mogą być podstawą do określania wyglądu w statucie art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy Prawo oświatowe (bo nie można takiej kompetencji wywodzić z generalnej klauzuli zezwalającej na określenie obowiązków ucznia w statucie szkoły), ani interpretowany rozszerzająco art. 99 pkt 3 ustawy Prawo oświatowe, bowiem w przypadku ograniczeń praw i wolności wykładnia rozszerzająca jest niedozwolona (przywoływany przepis zobowiązuje szkoły do uregulowania w statucie obowiązków ucznia tylko w zakresie przestrzegania zasad ubierania się na terenie szkoły lub noszenia na terenie szkoły jednolitego stroju; pojęcia „zasady ubierania się” nie można interpretować w ten sposób, że rozumie się je też jako „zasady wyglądu ucznia”).

5.

Stowarzyszenie podtrzymuje swoją argumentację z wniosku z dnia 8 grudnia 2020 roku, uzupełniając ją o powyższe. Wobec tego odwołanie należy uznać za zasadne i właściwie uargumentowane.

ŁUKASZ KORZENIOWSKI

Prezes Zarządu